

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่านอกจากการใช้ชีวิตประจำวันอยู่กับครอบครัว เพื่อนฝูง และผู้คนรอบข้างแล้ว ที่ทำงานก็ถือเป็นส่วนที่สำคัญเพราะเป็นแหล่งที่มาของรายได้ สังคม และเพื่อนฝูง ความภาคภูมิใจในตนเอง และความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้การทำงานยังสามารถแสดงถึงความมั่นคงทางสถานภาพและความมีเกียรติเป็นที่ยอมรับในสังคม ปัจจุบันพบว่าทุกประเทศทั่วโลกมีผู้ที่ทำงานเป็นกะเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องจากการพัฒนาของสังคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทางด้านอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตและการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ชีวิตประจำวัน จำนวนประชากรทั่วโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเจ็บป่วยจึงเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ต้องมียานบริการทางด้านสุขภาพที่ครอบคลุมตลอด 24 ชั่วโมง จึงทำให้วิชาชีพพยาบาลต้องทำงานเป็นกะ

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพบริการที่ต้องมีการปฏิบัติโดยตรงต่อผู้ป่วย การให้บริการนั้นจึงจำเป็นต้องมีวางแผนทางการพยาบาลอย่างเป็นระบบ และปฏิบัติงานด้วยความมีสติรอบคอบ ปราศจากความผิดพลาด และเป็นการบริการที่ต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้นในการปฏิบัติงานของพยาบาลจึงต้องมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งเป็นลักษณะงานที่ส่งผลต่อทั้งทางด้านร่างกายและสภาพจิตใจ เป็นงานที่ก่อให้เกิดสภาวะทางอารมณ์ที่ไม่ปกติ มีโอกาสผิดพลาดได้ง่าย ในการขึ้นเวรจะมีการหมุนเวียนเป็นผลัด คือ เวรเช้า เวรบ่าย และเวรดึก ซึ่งการขึ้นเวรดังกล่าวนั้นทำให้คุณภาพชีวิตเปลี่ยนไป เช่น เกิดความเหนื่อยล้า เกิดความเบื่อหน่าย นอนไม่หลับ เจ็บป่วยบ่อย และเกิดภาวะเครียดซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การขาดประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นต้น ดร. กฤษดา แสงดี และคณะ (2553) ได้ทำการวิจัยสุขภาพและชีวิตการทำงานของพยาบาลไทย จำนวน 18,765 คน ใน พ.ศ. 2553 พบว่า มีพยาบาลมากกว่าครึ่งมี

ความเครียด โดยร้อยละ 45.5 มีภาวะเครียดจากการทำงานอยู่ในระดับสูง ประมาณร้อยละ 33 มีปัญหาเรื่องการนอนหลับ และร้อยละ 8-10 เคยใช้ยานอนหลับซึ่งปัจจัยเสี่ยงของความเครียดในการทำงาน คือมีลักษณะงานเป็นเวรผลัดต่อเนื่องเป็นเวลานาน ทั้งนี้ ความเครียดจากการทำงานที่สูง มีความสัมพันธ์กับการได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยด้วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อที่สูงขึ้น นอกจากนี้พบว่าพยาบาลไทยมีดัชนีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอยู่ในระดับ 0.75 ซึ่งต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น โดยพยาบาลที่อายุน้อยจะมีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าพยาบาลอาวุโส ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงในการทำงาน ส่งผลให้มีการลาออกหรือเปลี่ยนอาชีพ อย่างไรก็ตาม ยังไม่เคยมีการสำรวจข้อมูลลักษณะดังกล่าวข้างต้นภายในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

ดังนั้น การศึกษาถึงคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพสาขาอายุรศาสตร์ในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ จึงมีความสำคัญและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาคั้งนี้จะมีประโยชน์ในการหาแนวทางปรับปรุง พัฒนา ดูแล ป้องกันและส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

1.2 คำถามงานวิจัย

1. คุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพสาขาอายุรศาสตร์ ในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพสาขาอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพสาขาอายุรศาสตร์ ในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพในสาขาอายุรศาสตร์ ของโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

1.4 สมมติฐานการศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอก ย่อมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพสาขาอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

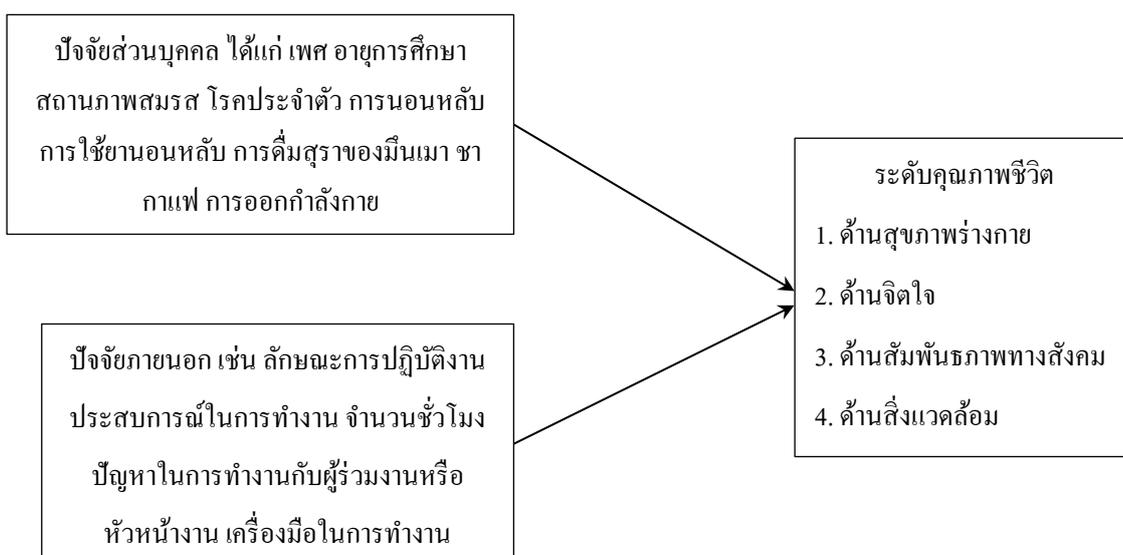
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพสาขาอายุรศาสตร์ ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

1.6 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย ได้แก่ เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต (WHOQOL-BREF-THAI) ศึกษาในกลุ่มกรณีศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยต่าง ๆ ของสาขาอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

1.7 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

1.8 นิยามศัพท์

1) คุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้ของบุคคล ความพึงพอใจ และสถานภาพของบุคคลในการดำรงชีวิตที่เหมาะสม ตามสภาพความจำเป็นขั้นพื้นฐานในสังคม สนองต่อความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ได้

2) ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาล คือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางการพยาบาลในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นพยาบาลที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลจากสภาการพยาบาล โดยไม่ถูกพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต และสามารถประกอบวิชาชีพในด้านบริการสุขภาพอนามัยทั้งในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน (สืบค้นจากเว็บไซต์ของสภาการพยาบาล; www.tnc.or.th)

3) ราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย ได้นิยามคำว่า “วิชาอายุรศาสตร์” คือวิชาทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยและการรักษาด้วยยา ในโรคและความผิดปกติของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งครอบคลุมทั้งการรักษาโรคและการป้องกันโรค

4) โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ เป็นโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย เริ่มก่อสร้างในสมัย ศาสตราจารย์ คุณหญิง นางเยาว์ ชัยเสรี เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งอยู่ เลขที่ 95 หมู่ 8 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120 โดยมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 135 ไร่ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2531 มีศักยภาพในการรักษาพยาบาลครบทุกสาขา บริการผู้ป่วยนอกเฉลี่ยวันละประมาณ 2,000-3,000 ราย และรองรับผู้ป่วยในได้ 541 เตียง และมีสถานะเป็นสถาบันฝึกอบรมนักศึกษาแพทย์ แพทย์เฉพาะทาง นักศึกษาพยาบาล และนักศึกษาในกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพอื่น ๆ เช่น เกษศาสตร์ สหเวชศาสตร์ ฯลฯ และมีแผนจะขยายบริการผู้ป่วยในเป็น 750 เตียงในอนาคตเพื่อรองรับผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้น (สืบค้นจากเว็บไซต์ของโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ; www.hospital.tu.ac.th)